

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 30 Mei 1902.

Joff II: 1a, Blaagt de bazuin!

Hagg. I: 4, Is het door u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe getwelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN.” —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

SURHUISTERVEEN, 18 Mei 1902. Hedenmorgen zong de gemeente Luttich „Laat ons verheugd, van zorg ontslagen, Hem roemen die ons blijdschap geeft”, want de broeder Onderling, die vooring, maakte bekend, dat Ds. Breukelaar te Hasselt de roeping had aangenomen. Dit is van den Heere geschied. Zegene Hij dit besluit tot heil der Gemeente en der Zijnen naams.

Namens den Kerkeraad,
R. Kok, Scriba.

WATERGRAAFSMEER, 25 Mei '02. De Kerkeraad bericht dat een 3-tal geformeerd is, bestaande uit de Heeren: Ds. J. L. Schouten te Hazerswoude, Ds. J. A. de Vries te Fijnaart, en Ds. P. Warmenhoven te Harderwijk.

J. INGVERS, Scriba.

VEERE, 25 Mei 1902. Heden na de morgengodsdienst-oefening maakte onze geliefde Leeraar Ds. A. Dekkers der gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Tholen B. Ofschoon wij deze zaak wel in de hand des Heeren kunnen overgeven, is het desmettegenstaande onze vurige begeerte, dat de Heere Zierw. nog langen tijd in ons midden laten en hij met dien vriedelijkheid mag vinden voor het nu tweetal roeping te bedanken.

Namens den Kerkeraad,
J. MAAS, Scriba.

OLDEBOORN, 27 Mei 1902. De WelEw. heer Ds. F. Rispen heeft voor de roeping van onze Gemeente bedankt. De Heere schenke ons op Zijnen tijd den man Zijnen raads.

Namens den Kerkeraad,
J. E. HAASDIJK, Scriba.

SUAWOUDE, 27 Mei 1902. Tot onze blijdschap maakte onze geachte Heer en Leeraar bekend, dat hij voor de roeping naar Oldeboorn bedankt had. Zij dit besluit overeenkomstig den wil des Heeren, en worde zijn arbeid bij vernieuwing in ons midden rijklijk gezegend, is de wensch en bede van Kerkeraad en Gemeente.

Namens den Kerkeraad,
R. BIERDA, Scriba.

CLASSEN.

Classe Tholen.

De Classe Tholen heeft in hare vergadering van 21 Mei 1902 praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard voor de Geref. Kerken in Nederland, den Eerw. heer H. de Bruijn, wiens adres is te Oud-Vosmeer.

Namens de Classe voorn.,
A. H. VAN DER KOOL, Corresp.

Bergen-op-Zoom, 21 Mei 1902.

PROVINCIEËN.

Vergadering van Deputaten van het Provinciaal Studiefonds (N.-Holland) Woensdag 11 Juni, 's morgens 11 uur, Kerkstraat 109, Amsterdam.

W. H. OOSTEN, Scriba.

Enkhuizen, 27 Mei 1902.

ONTVANGSTEN.

Kerk Schiermonnikoog.

Met hartelijken dank ontvingen uit Kampen van J. G. v. d. H. f 2,50, uit het busje van L. Smit, Schokland f 2,50, gevonden in de kerkzakjes te Reitsum f 1, Metslawier en Nijawier samen f 3,50, met bijchrift: een dankloof. Deze Br. en Z. weten ook zo goed den toestand van dit zwakke Kerkje op het in ongelofte zo diep gezonken eiland. Geve de Heere dat er nog vele giften mogen vloeien, worden gescheiden, dank-offers mogen vallen in de kerkzakjes voor deze hulpbehoevende Kerk.

Namens den Kerkeraad,
R. F. KUIPER

Schiermonnikoog, 27 Mei 1902.

Prov. Ger. Weeshuis te Middelbarn.

In dank ontvangen van de Gemeente te:

's-Gravende	f 16,—	Berg-Ambacht	f 3,78
Gouda A en B	9,39	Haastrecht	4,76
Moordrecht	5,28	Lekkerkerk	1,05
Oudewater	7,06	Nieuwerkerk a/d IJssel	3,46
Schoonhoven B en		Reeuwijk en Sluipw.	3,45
Will.-Langerak	9,57	Schoonhoven A	4,17
Waddingsveen	10,42	Zevenhuizen	2,20
Koudekerk	6,48	Vianen	1,50
Leerdam	9,08		

Verder ontvingen wij van de Jongedochtersvereniging „Kent Hem in al uwe wegen”, te Vlaardingen 6 schortjes, 6 broekjes, één pakje ondergoed en 6 handden.

De Directeur v/h. Weeshuis,
H. SCHOONEJONGH JACOBZ.

Inw. Zending en Bijbelcortage in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvingen:

Uit het Zendingsbuysje van C. W. te Nieuwendijk	f 4,50
Nagift uit Almkerk	0,50
Van de Geref. Jongel.-veren. te Zwijndrecht	5,—
Van de Zendingveren. te Goes	20,—
Gezonden in de collecte te Veendam	1,—
Van Wed. V. te Geertruidenberg „voor het tekort”	0,50
Van N. N. te Drachte	2,50
Van de Mannen-zend.-ver. „Onze plicht” te Niezijl	2,50
Gezonden in de collecte te Burum (ex port)	1,22
Gezonden in de collecte te Gasselter-Nijveen	10,—

Een weinig zijn we bemoeidigd, maar nog niet gerust. Want het tekort van DRIEHONDERD GULDEN is nog niet gedekt. Ook heb ik nog geen antwoord ontvangen op mijne vragen.

Moeten we Roermond loslaten? Een arbeider ontslaan? Aan Maastricht niet meer denken? Het eenige antwoord kan bestaan in ruime giften of toezegging van flinke jaarlijksche bijdragen. En dat antwoord heb ik nog niet afdoende ontvangen. We wachten er op! Neige daartoe de Heere veler harten; en vermenigvuldige het gebed voor onze zoo noodzakelijke van den Heere geboden arbeid onder ongelofte en bijgeloof, opdat nog vele verstrooiden mogen bijeenvergaderd worden.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, penningm.

Raamsdonk, 26 Mei 1902.

Art. 19 D. K. O.

Sedert 13 Mei 1902 ten behoeve der kas voor minverm. Stud. in de prov. Gelderland ontvingen: v. d. Geref. Kerk van Apeldoorn f 19,67, Barneveld f 19,40, Dieren f 20,05, Epe f 1,39, Heerde f 5,31, Kootwijk f 2,50, Wapenveld 2,60.

Met dank en aanbeveling,
Namens Deputaten voor Art. 19 D. K. O.,
H. KUIK, Secr.-Penn.

Patten (Geld.), 26 Mei 1902.

Evangelisatie in de Prov. Groningen.

Coll. v/d. Gem:

Appingedam	f 20,18	Siddeburen	f 4,56
Bierum	17,93	Spijk A	23,00
Delfzijl	17,39	Stedum	11,00
Garrelswier	13,68	Ten Post	12,54
Loppersum	3,21	Westereinden	4,85
Nieuwolda	4,22	Wolledorp	1,35
Overschild	3,31	't Zandt	18,32
Schildwolde	7,25		

P. POSTEMA, Penningm.

Warfum, 26 Mei 1902.

Inw. Zending in den Z. O.-h. van Friesland.

Van br. K. J. Kraan, Den Haag	f 2,50
Zendingen-Vereeniging te Goes	10,—
Da. V. d. Brink te Rotterdam	5,25
Door Ds. Sillevia Smitt	1,—

P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 26 Mei 1902.

Lijst van collecten voor de Kas ter opleiding tot den Dienst des Woords in de Provincie Overijssel.

Classis Zwolle.		Classis Deventer.	
1ste c.	2de c.	1ste c.	2de c.
Blokkzijl f 5,55	5,55	Steenwijk A f 4,20	4,10
Genemuiden f 5,53	6,—	B - 12,35	14,35
Hasselt f 6,62	7,24	St. Vollenh.	2,70
Kampen f 61,71	73,43	Ambt " A - 5,33	6,10
Kamperveen f 1,23	1,23	" B - 5,60	3,16
Langeslag f 4,92	2,40	Wilsom	1,—
Oldemarkt f 1,50	1,70	Zalk	3,23
Rooveen f 16,76	24,30	Zwartsluis	20,51
Staphorst f 3,50	4,30	Zwolle	50,76
			60,70

Classis Emmen.		Classis Ommen.	
1ste c.	2de c.	1ste c.	2de c.
Almelo f 7,—	12,02	Bolten	2,72
Deventer A f 8,74	6,88	Nijverdall	3,25
Deventer B f 2,65	7,—	Olst	1,92
Enschede f 15,84	20,21	Rijssen	2,50
Enter f 2,60	4,54	Zevenhuizen	1,82
Haaksbergen f 2,96	3,64	Wierden	2,38
Hengelo f 7,37	2,45	Wijhe	5,50
			1,60

Classis Ommen.		Classis Ommen.	
1ste c.	2de c.	1ste c.	2de c.
Averest nihil	nihil	Heemse	10,87
Bergtheim f 2,74	2,75	De Krim	6,14
(van 't v. jmr.)	2,60	Lemlele	0,95
Dalsen f 4,44	nihil	Lutten	6,49
Deedensvaart f 25,08	nihil	Nieuw-Leusen	nihil
Den Ham f 13,80	nihil	Ommen	10,—
Hardenberg f 12,44	11,47	Vroomshoop	nihil
			nihil

Deze lijst ziet er onberispelijk uit voor de Classen Zwolle en Deventer. Alle kerken hebben gecollecteerd. De Classis Ommen daarentegen heeft een allerdroefst aanzien. Niet minder dan elf nihil's tellt ge. Drie Kerken hebben in 't geheel niet gecollecteerd. Vijf Kerken collecteerden slechts eenmaal. Bergenheim verdient lof: het zond een collecte van 't vorig boekjaar. Broeders, laat ons tegen de leelijke nihil's strijden totdat zij overwonnen zijn.

J. HESSKES,

Zwolle, 26 Mei 1902. Quaestor van voornoemde Kas.

Kas voor hulpbehoevende Studenten Prov. Zuid-Holland.

Na de vorige verantwoording zijn bij ondergetekende ingekomen de collecten uit de volgende Kerken:

Maasland f 26,60	Zevenhuizen	f 3,45
Maasland A	20,19	Rozenburg
katedrecht	23,39	Spikense
Brielle	5,15	Zuidland
Stellendam	1,90	Hellevoetsluis
Giesden-Nieuwerk	2,44	Vlaardingen A
Vlaardingen B	25,37	Stad aan 't Haringvl.
Monster	5,75	Schoonrewoerd
Heinoord	6,62	Rijswijk
Loosduinen	11,50	Delft
Slidrecht	21,73	Leerdam
Alblasserdam	19,60	Scheveningen A
Gerd-Ambacht	2,17	Gorinchem
Berg A	11,81	Abbenbroek
Gouda B	7,50	Ottoland
Haastrecht	5,21	Ond-Beijerland
Krimpen a/d Lek	5,60	Oostvoorne
Lekkerkerk	0,80	Rockanje

Moordrecht	2,75	Vlaardingen B	18,91
Nieuwerk a/d IJssel	6,48	De Lier	11,58
Ondewater	10,—	Giesendam A	11,92
Reeuwijk-Sluiswijk	2,84	Barendrecht	5,—
Schoonhoven A	4,48	Vianen	1,—
Schoonhoven B	8,37	Nieuwkoop	3,—
Waddingsveen	9,52	Ouddorp	2,15
	11,53		

Van 22 Kerken kwam tot heden de collecte niet bij mij in. De haar gezonden herinnering schijnt eenvoudig voor kennisgeving aangenomen te zijn. Dit is af te keuren, daar de Prov. Synode van de Kerken in elke Provincie voor onze Kas eene collecte per jaar vraagt. Laten al onze Kerken voortaan zich hieraan houden.

A. LOUIS, Penningmeester.

Pernis, 22 Mei 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Appelscha f 4,12	Haulerwijk	f 3,12
Assen	31,21	Norg
Borger	2,20	Roden
Een	3,28	Vries
		4,—

Contributies.

Door Ds. G. J. Breukelaar te Hasselt, Corr. Cl. Zwolle, de contrib. uit:

Zalk, van L. Stoel f 5,—, W. van Une Jr. f 0,50, Albertus Boeve f 0,50, G. Esselink f 0,50, H. van Dijk Bz. f 0,50, S. Steller f 0,50, J. W. Gunnink f 1,—, W. van Une Sr. f 0,50.

Kamperveen, van K. Sprunk f 1,—.

Steenwijk, A. Corr. Ds. Wolsink, van Ds. Wolsink f 1,—, J. Hetebrij f 1,—, R. Keel f 1,—, G. Hofman f 1,—, P. v. Zan-ten f 1,—, J. v. Rossum f 1,—, R. Talen f 2,—, S. de Bock f 1,—, M. v. Zanten f 1,—, H. v. Eeken f 2,—, R. de Bruijn f 1,50, J. Kool f 2,—, S. J. Ketel f 1,—.

Haast, van Ds. G. Breukelaar f 1,—, H. Galenkamp f 1,—, H. v. Mulligen f 1,—, Hs. Holtrust f 0,50, G. Kingma f 0,50, J. Woelderink f 0,75, A. v. d. Horst f 1,—, H. Aalbers f 1,—, J. Drupsteen f 1,—, J. van Dijk f 1,—, B. J. Holtrust f 0,50.

Genemuiden, Corr. B. J. van Dalfsen, van Ds. Ph. W. H. Eskes f 1,—, J. R. Hammer f 1,—, B. J. van Dalfsen f 1,—, J. Schaapman f 0,25, A. v. d. Pol f 1,—, Jochem Knol f 0,50, Riek v. Rees f 0,50, L. van Agen f 0,50, H. Hullemans f 0,50, A. H. v. Dijk f 1,—, J. S. Heutink f 0,50, J. Estié f 0,50, J. van Hagen f 0,50.

Staphorst, van Ds. K. H. Talen f 1,—, Meij. K. Talen Musche f 1,—, Ds. Dwarshuis f 1,—.

Zwartsluis, van Ds. J. Zijp f 1,50.

Langeslag, Corr. J. Kampjes, de contr. van H. Kooiker f 1,—, D. J. Maat f 1,—, Meij. Wed. W. Slenderbroek f 1,—, G. H. van der Vegte f 1,—, B. H. van der Vegte f 0,50, G. Braakman f 1,—, H. Graveman f 1,—, G. Boersma f 0,50, Meij. Wed. W. Kiesebrink f 0,50, J. Lucht f 0,25, J. Kampjes f 0,50, Ds. Hummel f 2,50, J. Kooiker f 2,50, R. van Keulen f 0,50, H. D. Slenderbroek f 0,50.

Door Wed. Geb. heer E. W. Heyblom te Velp, Corr. Cl. Arnhem, de contr. van F. S. Kalma te Velp f 1,—.

Door Ds. J. R. Dijkstra te Joure, Corr. Cl. Heerenveen, de contrib. uit:

Duurwoude, Corr. De Boer, van E. Feenstra f 1,—, H. Jongma f 1,—, St. Lageveen f 0,50, A. v. d. Meulen f 1,—, J. Rosema f 0,25, A. Haisma f 0,25, Wed. Duursema f 0,50, L. Hielkema f 0,15, K. de Vries f 0,25, A. Kronemeyer f 0,50, A. Dijkstra f 0,50, J. Klooster f 0,25, B. Jongma f 0,50, H. de Vroeg f 1,—, J. Dijkstra f 0,15, Oets de Boer f 0,25, A. ten Nijenhuis f 0,15, W. Hielkema f 0,25, H. Houtman f 0,25, H. v. d. Schaaf f 0,50, L. Aardema f 1,—, Antje v. d. Hoek f 0,25, F. Rosema f 0,10, H. Rosema f 0,25, W. Herder f 0,25, Wed. J. Veenstra f 0,20, B. Grootenhuys f 1,—, J. de Vries f 0,25, H. Walda f 0,30.

Knijpe, Corr. L. Zwanenburg, van Imke Huisman f 1,50, J. T. Boljes f 0,50, Wed. Numan f 0,50, Tj. Heida f 1,50, F. Hoekstra f 1,50, L. Zwanenburg f 1,50, B. Pereboom f 1,—, J. Heida f 1,—.

Lippenhuizen, Corr. Ds. Noordhof, (Gorredijk) Erven D. de Greet f 1,50, M. Boerstra f 1,—, Meij. J. Keulen f 1,—, Ds. G. Noordhof f 1,—.

Hoornsterzwaag en Jubbega, Corr. R. Klijnsma van G. Hempenius f 0,50, A. Jaarsma f 1,—, A. Sikkema f 0,50, S. Jonker f 0,50, P. Jeldersma f 1,—.

Terwispe, Corr. Ds. Noordhof, van J. v. d. Vaart f 0,50, J. Zwerver f 1,—.

Joure, Westermoor, Broek c. a. Corr. Ds. J. R. Dijkstra, van J. M. Raamsma f 2,—, W. S. de Vries f 1,—, A. Walma f 0,50, F. Klijnsma f 1,—, G. B. Holtrop f 1,—, P. K. de Jong f 1,—, D. de Vrij f 1,—, A. Keus f 1,—, J. v. d. Velden Sr. f 1,—, J. v. d. Velden Jr. f 1,—, J. B. Holtrop f 1,—, K. Steenbeek f 1,—, A. B. Holtrop f 1,—, J. Hs. Romkema f 1,—, Tj. Westertrop f 1,—, H. P. Plantinga f 1,—, G. Spanninga f 1,—, S. H. Holtrop f 1,—, W. Wielema f 1,—, M. J. de Jong f 1,—, J. van der Veer f 1,—, A. Brouwer f 0,50, F. de Jager f 1,—, A. Keizer f 1,—, J. S. de Vries f 1,—, Wed. F. de Vries f 1,—, K. M. Postma f 1,—, Ds. J. R. Dijkstra f 1,—, J. Jonkman f 1,—, S. Schaap f 1,—, H. Akkerman f 1,—, H. P. Tiersma f 1,—, D. Aartma f 1,—.

Oldeboorn, Corr. T. J. de Jong, over 3 jaar jaarlijks van J. E. Haasdijs f 0,50, T. J. de Jong f 0,50, S. Porte f 0,50, Idenshuizen, Corr. A. Annema, van A. Annema f 1,—, Wed. R. Annema f 1,—, D. Ozinga f 1,—, H. Bultma f 0,50, G. Postma f 1,—, B. de Boer f 1,—, D. Jansma f 1,—, A. Wind f 0,50, T. de Groot f 0,50, K. Nop f 1,—, J. Dijkstra f 0,50, J. Volbeda f 0,50, R. de Jong f 0,75, Wed. H. Brinksma f 1,—, D. Feenstra f 0,50, M. van Teswiga f 1,—, Wed. A. Denisma f 1,—, J. Wielenga f 1,—, A. Siebesma f 0,50, A. Sysma f 0,50, E. J. Koppe f 1,—, D. Siebesma f 1,—, W. de Boer f 1,—, W. Kooiker f 0,50, J. Kampen f 0,50, T. de Jong f 0,50, H. Hoekstra f 0,50, J. Hoekstra f 1,—, J. Feenstra f 0,50, D. A. Jaarsma f 1,—, in gift van f 2,—.

Woltega, Corr. Dr. Doornbos, van Ds. K. Doornbos f 1,50, G. Dijkstra f 2,50, H. Veenstra f 1,—, Meij. P. Otter f 1,—, W. Woudstra f 1,—.

Heerenveen, Corr. P. Buistra, van Ds. A. van Andel f 1,—, B. Looijenga f 1,—, P. Smilde f 1,—, S. Ballast f 1,—, R. Smilde f 1,—, K. Knol f 0,50, B. Snijder f 1,—, P. Buistra f 2,—, T. Grevelink f 1,—, K. Knobbe f 0,50, Mr. Van Giffen f 2,—, J. Wouda f

AMBT EN PLICHT.

Gelijk te begrijpen is, richten vele broeders het verzoek tot mij, om het Advies der XXV beslist en met kracht te verdedigen. Er bestaat wel recht en reden, om dat verzoek te doen. Want tot dusver was er van warme aanbeveling van het Advies in de *Bazuin* nog weinig te bespeuren, ofschoon het ook mijne onderteekening droeg.

Veeleer werd het aan een ieder van den aanvang af duidelijk, dat mijne ingenomenheid met het Advies in den vorm, waarin het aan de Kerken werd aangeboden, niet bijster groot was. Trouwens elk, die de brochure van Ds. Klaarhamer leest en aandachtig nagaat, hoe dit Advies met schikken en plooiën tot stand is gekomen, zal er zich geen oogenblik over verwonderen, dat het zoo geheel zonder opgewektheid en gulle blijdschap gegeven en weldra ook ontvangen en opgenomen is.

Toch bestaan er ook geen afdoende redenen, om op mijne voor het Advies uitgebrachte stem terug te komen. Indien ik de overtuiging had, alzoo te moeten handelen, zou ik geen oogenblik aarzelen, om mijne onderteekening terug te nemen en de opvolging van het Advies te ontraden. Want geen enkel mensch is boven de mogelijkheid van dwaling verheven, en het is altijd beter en eerlijker ten halve gekeerd dan ten heele gedwaald. Maar ieder lid in onze Kerken kan toch ook wel begrijpen, dat wie eenmaal onder de Concept-regeling van 1893 zijn naam zette, moeilijk enkele jaren daarna, tenzij hij geheel van standpunt veranderd ware, zijne instemming onthouden kan aan een voorstel, dat van dezelfde grondgedachten uitgaat.

Bijna zou ik zelfs geneigd zijn te zeggen, dat elk voorstel op mijn steun kan rekenen, dat broederlijke samenwerking en kerkelijken vrede ons schenkt. Zelfs het Concept-Contract in zijn tegenwoordigen vorm zou mijnerzijds geen amendement uitlokken, indien de Kerken eenparig blijken gaven, dat zij in dezen weg aan de gedeeldheid en spanning, door het vraagstuk der opleiding nu reeds een tiental jaren onder ons veroorzaakt, een einde wenschten te maken.

Toch is daarmede niet bedoeld, dat de wijze, waarop eenheid en vrede tot stand komt, mij gansch en al onverschillig is. Voor mij zelf blijf ik verre de voorkeur geven aan het voorstel, dat in 1899 ter tafel werd gebracht en zonder schending van eenig beginsel wederzijds door beide partijen had kunnen, aangenomen worden. Indien het toen met meer onbevangenheid gelezen ware, zou het ook eene andere beoordeeling gevonden hebben. Maar ik blijf er geenszins op staan, als de Kerken toonen er niet van gediend te zijn. En zelfs laat ik het zonder leedwezen varen, als andere broeders zeggen, dat zij een beteren weg weten. Mits het dan maar een weg zij, die niet doodloopt, maar werkelijk heenleidt naar het beloofde land van liefde, vrede en rust.

Het Advies der XXV blijft daarom mijne onderteekening dragen, tot zoolang het op de aanstaande Synode behandeld is, in de hoop en onder de voorwaarde, dat het ons die eenheid brengt, welke wij voor ons kerkelijk leven zoo dringend behoeven.

Zelfs mag ik een stap verder gaan. Het Advies heeft in tweeërlei opzicht bij mij aan sympathie gewonnen.

Ten eerste is de discussie over het subsidie-bezwaar niet onvruchtbaar geweest. Want na de, niet dezerzijds uitgelokte verklaring van Minister Kuiper staat het, naar ik meen, onder ons vast, dat bij eene wettelijke regeling van de positie van het Bijzonder Hooger Onderwijs de Theologische Faculteiten buiten spel zullen blijven.

Dit ware misschien niet noodig, wanneer de Gereformeerde Kerken hare eigene, zelfstandige en volledige inrichting tot opleiding van Dienaren des Woords behielden. Maar als de Theologische School met de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit verenigd wordt en deze laatste de eenige Opleidingsschool der Kerken wordt, dan is het naar mijne overtuiging beslis noodzakelijk, dat de opleiding op geenerlei wijze, direct noch indirect, financieel noch administratief, van de Overheid afhankelijk worde. Zij ontvangt dan niets van den Staat, maar blijft daartegenover bij benoeming van Hoogleraren, in program van onderwijs en examina, ook volkomen zelfstandig en vrij.

Zoo wordt de verklaring van den Minister door mij verstaan. Indien ze anders moest worden opgevat, indien de Theologische Faculteit, na vereniging met de Theol. School, toch weer op eenigerlei wijze van de Overheid afhankelijk moest worden,

zou ik terstond mijne onderteekening van het Advies openlijk terugnemen en de opvolging ervan aan de Kerken ten stelligste ontraden.

Maar, naar mij voorkomt, behoeft na de verklaring van den Minister die vreeze niet meer te bestaan, en heeft dus de discussie over het subsidie-bezwaar eene belangrijke winst opgeleverd.

Daarbij komt in de tweede plaats, dat vele Kerken beginnen in te zien, dat de scheiding tusschen artikelen, die in het Concept-Contract zijn opgenomen, en andere, die daarbuiten vallen, ten onrechte in het Advies is aangebracht. Dat geldt met name art. 1 en 2 van de additioneele bepalingen. Verschillende Classen hebben daarom reeds voorgesteld, om deze artikelen weer in het Contract op te nemen. En de *Heraut* van 18 Mei j.l. betuigde hiermede hare instemming. Ook dit is eene winst, die niet gering is te schatten. Daardoor wordt het Advies aannemelijker, komt het aan rechtmatige bezwaren tegemoet en krijgt het meer kans, om de sympathie te winnen van de voorstanders der Theol. School.

Waarschijnlijk zijn door soortgelijke wijzigingen nog meer stemmen voor het Advies te verwerven. Want indien het eenigszins kan, moeten alle Kerken gewonnen worden voor een oplossing, die aan de gedeelde opleiding een einde maakt. Men mag niet van tevoren zeggen, dat dit onmogelijk is. Want niemand heeft zich tot dusver met eenig voorstel op een onverzoenlijk standpunt gesteld. Niemand heeft zich principieel tegen eenheid van opleiding verklaard. Niemand heeft de verdediging op zich genomen van het voortbestaan der Theol. School of der Theol. Faculteit op dezelfde wijze en in denzelfden vorm, als deze tot dusver te Kampen en te Amsterdam bestonden.

Daarom mogen wij de hoop niet opgeven, dat het op de aanstaande Synode nog tot eenheid en overeenstemming komt. Zeer terecht gaf enkele weken geleden de *Heraut* den raad, om met de behandeling van het Advies op de kerkelijke vergaderingen door te gaan, in weerwil van de bezwaren, die ertegen ingebracht werden. Want het vraagstuk is thans opnieuw aan de orde gesteld, en het moet nu uitgestreden worden ten einde toe. Daartoe is het noodig, dat alle Kerken duidelijk en beslist zich uitspreken, zooals zij meenen het voor Gods aangezicht te moeten doen. Niemand smore, wat op zijn hart ligt. Niet terughouding en achterdocht, maar alleen vrije, open, ernstige bespreking van een zoo gewichtig belang, als de opleiding onzer predikanten, kan ons tot eenheid en tot vrede brengen.

De *Bazuin* stelde daarom gaarne, zooveel mogelijk, hare kolommen open voor allerlei pleidooien in het belang en ter bestrijding van het Advies. Zeker ware het wenschelijk geweest, dat een of ander voorstel terstond aller sympathie had gewonnen. Maar dit is eenvoudig niet het geval. Zelfs het Advies, ofschoon door 25 broeders van uiteenlopende richting onderteekend, kon lang niet aller instemming verwerven. Het vindt bestrijding enerzijds, verdediging anderzijds; amendementen zijn er in vrij grooten getale op ingediend; andere voorstellen zagen daarnaast het licht, die zeker ook op de Synode in overweging zullen komen.

Zooveel is in elk geval vooruit te zeggen, dat geen enkel van de thans aanhangige voorstellen *ongewijzigd* de onverdeelde sympathie van alle vergaderde Kerken zal verkrijgen. Een voornaam deel van den arbeid tot pacificatie zal dus nog op de Synode te verrichten zijn. Of de vrede door dien arbeid verkregen zal worden, kan niemand voorspellen. Maar niemand zegge van te voren, dat het onmogelijk is. Indien wij allen maar des zins en willens zijn, om, onverschillig welk voorstel thans ons het beste voorkomt, toch vóór en op de Synode tot verkrijging van eenheid en vrede van harte en in broederlijken geest samen te werken, dan kan God ons nog op het onverwachtst een zegen schenken, die wel duizend malen ook in dezen tienjarigen strijd door ons is verbeurd, maar desniettemin voor al onze Kerken onmisbaar is.

In verband met dezen onzekeren toestand, die op het oogenblik ten aanzien van de opleiding nog onder ons heerscht, zij me echter eene persoonlijke opmerking veroorloofd.

Het verzoek, door een zeer groot aantal van broeders tot mij gericht, om beslist en krachtig voor het Advies partij te kiezen, is begrijpelijk; maar het heeft toch ook iets bevreemdends.

Elke positie brengt hare zedelijke verplichtingen mede. Dat geldt van den man en de vrouw in het huis-

gezin, van den ambtenaar in den staat, van den onderwijzer in de school, van den Hoogleraar in de Universiteit. Maar het schijnt niet te gelden van hen, die als Curatoren of Professoren verbonden zijn aan de Theologische School. Als zij het wagen, om een woord te spreken voor het goed recht der School, hebben zij het aanstands bij velen verkorven. Als zij daartegenover voorstellen, om de Theol. School, althans in hare zelfstandigheid, op te heffen, kunnen zij rekenen op warme sympathie in uitgebreiden kring.

Dat is, naar het mij wil voorkomen, een onnatuurlijke toestand, eene valsche positie. Dat kan zoo niet blijven. Daar moet een einde aan komen. Zoolang de Kerken officieel beslist en duidelijk verklaren, dat zij hare eigene opleidingsschool wenschen te behouden, hebben zij recht, om van Curatoren en Professoren te eischen, dat zij die inrichting naar vermogen zullen steunen en haar belangen zullen behartigen. Wat zou men er toch wel van zeggen, als Curatoren en Professoren der Vrije Universiteit onophoudelijk hunne positie misbruikten, om in het licht te stellen, dat ze maar tijdelijk recht had van bestaan en bestemd was, om voor iets anders plaats te maken? Er zou eene kreet van verontwaardiging opgaan over zulk een gedrag. Maar juist het omgekeerde is bij velen het geval, als de Theol. School in het geding komt.

Dat is, nog eens, een door en door ongezone toestand. Ik kan, zonder iemand te oordeelen, dit te vrijmoediger uitspreken, omdat ik zelf in de concept-regeling van 1893 de vereniging van Theol. School en Theol. Faculteit aanbeval.

Er waren toen zeer vele, en er zijn ook thans nog enkele verzachtende omstandigheden. Als het thans ingediende Advies dan ook de instemming van alle Kerken had kunnen verwerven, zou niemand de nogmaals herhaalde poging hebben afgekeurd, om eenheid in de opleiding te brengen, ook al had hij formeel bezwaar tegen de wijze, waarop dit Advies in de wereld is gekomen.

Maar de geschiedenis der laatste maanden heeft geleerd, dat dit alzo niet heeft mogen zijn. Er kwam, door welke oorzaak dan ook, eene zeer sterke oppositie tegen het Advies. Eene eenvoudige oproeping van Prof. Noordzij bracht te Utrecht eene schare van broeders bijeen, die om principieele, zakelijke en praktische redenen het Advies onaannemelijk verklaarde.

Zoo zijn thans opnieuw de Kerken en ook de Curatoren en Professoren der Theol. School verdeeld. Nadat zij in 1899 tot overeenstemming waren gekomen, zijn ze thans weer uiteengeslagen. Indien nu wij, die aan de School verbonden zijn, in deze omstandigheden het goed recht der Theol. School verdedigen, worden wij er aanstands van verdacht, dat wij met wrok en haat tegen de Vrije Universiteit zijn beziel, dat wij geen oog en geen hart hebben voor de souveriniteit der wetenschap, dat wij de theologie willen opsluiten in een bekrompen, Roomsche of Doopersche seminarium. En als wij pleiten voor vereniging van de Theol. School met de Theol. Faculteit, ten minste in den vorm van de Concept-regeling of het Concept-Contract, dan stooten wij hen voor het hoofd, die de School liebbehen met ongeveinsde liefde, haar zelfstandig bestaan op prijs stellen, en daarvoor met blijdschap hunne gaven offeren.

Ten derden male: dat is een ongezone, onnatuurlijke toestand, waarvan een einde komen moet. En begrijpen de broeders, die mij schreven, niet, dat langzamerhand, nadat de Kerken zich zoo herhaaldelijk ten voordeele van het behoud der Theol. School hebben uitgesproken, bij de Hoogleraren de lust vergaat, om altijd den strijd aan te binden tegen hen, die het beding van 1892, die de herhaalde besluiten der Synode, die een nog altijd aanzienlijk deel der Kerken aan hunne zijde hebben?

Ongetwijfeld, de zaak zou anders komen te staan, als deze mannen broeders uit een valsch conservatisme den bestaanden toestand verdedigden, als zij aan het beginsel van vrije studie te kort deden, als zij beweerden, dat opleiding aan eene Kerkelijke School de eenige was, die met Gods Woord en met de Gereformeerde belijdenis overeenkwam. Dan zou getuigen en strijden een onafwijsbare plicht zijn.

Maar zoo staat de zaak niet. Zij komen op voor een recht, dat bovenal in onze dagen niet zonder ernstige overweging mag prijsgegeven en aan eene Vereeniging mag afgestaan worden. Immers staat het toch ook onder ons vast, dat de Kerken wel

ter dege het recht hebben, om zelve voor de opleiding harer aanstaande dienaren te zorgen en dat zij volkomen vrij zijn, om deze aan zichzelf te houden of wel onder door haar te stellen voorwaarden aan eene vereniging of stichting buiten haar af te staan.

Indien dit recht der Kerken onder ons niet wordt erkend of zelfs met Gods Woord in strijd wordt geacht, laat men dit dan uitspreken en aantoonen. Eene groote dwaling zal dan uit onze Kerken worden weggenomen: en persoonlijk zal ik vrijheid erlangen, om hen te bestrijden, die, alleen voor dit recht der Kerken opkomen. Maar zoolang dit niet is aangetoond, zoolang niet bewezen is, dat het bestaan der Theol. School met onze Gereformeerde belijdenis in strijd is, zoolang blijf ik het recht der Kerken erkennen, om hare eigene opleidingsschool te handhaven, en wensch ik een besluit in dien geest ten volle te eerbiedigen. Zoodra mijne conscientie mij daartoe niet langer de vrijheid schonk, zou ik de Kerken verzoeken, mij uit haren dienst te ontslaan.

Vele broeders trachten mij daarbij tot een ander standpunt over te halen door het argument, dat de Theol. School haar tijd heeft gehad en toch ten doode is opgeschreven. Indien dit argument eenige uitwerking heeft, dan bestaat deze juist in het tegendeel van wat ermee bedoeld wordt. Want zulk eene utiliteitsoverweging mag bij eene gewichtige quaestie als die der opleiding van de aanstaande Dienaren des Woords geen gewicht in de schaal leggen of in elk geval den doorslag niet geven.

De Kerken hebben het recht, om, ook nadat het beginsel eener universiteit vanwege eene Vereeniging van private personen is gesticht, hare eigene School te handhaven, of zij hebben het niet. Indien zij dit wel hebben, dat men het dan volmondig erkenne! En indien men meent, dat zij het niet of niet meer hebben, dat men ook dit dan openlijk uitspreke en bewijze! En indien dit laatste bewezen is, laten de Kerken dan eerlijk en ridderlijk van de zorg voor de opleiding harer dienaren afzien en deze aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs toevertrouwen.

Maar dat er een einde komt aan het ellendig en kleinzielig geknutsel, dat de opleidingsschool der Kerken behandelt, alsof het een kruideniers-affaire gold, die — naar men dan oppervlakkig vermoedt of heimelijk hoopt — langzamerhand verloopt en nu nog zoo voordeelig mogelijk van de hand moet worden gedaan.

BAVINCK.

OVER DE BESTRIJDING VAN HET GELOOF AAN GOD.

(I.)

Het ongeloof is de kanker der ziel. Vandaar is Satan er steeds op uit om aan het twijfelen te brengen. Niet alleen tracht hij ons de gewisheid te ontnemen, dat de belofte van het evangelie ons geldt, maar hij poogt ons ook aan het twijfelen te brengen of Gods Woord wel waarachtig is, ja, gaat nog verder, en is er op uit om de zekerheid in ons te verstoren dat God werkelijk bestaat. Met dit geloof, dat God is, staat of valt toch heel onze Godsdienst. Dat weet Satan; vandaar tracht hij de plant onzer Godsvrucht bij den wortel uit te rukken.

't Is eene teedere zaak om dit onderwerp te bespreken; toch laat er zich niet wel van zwijgen, omreden de bestrijding van het geloof, dat God bestaat, bij de godvruchtigen meer voorkomt, dan men veeltijds meent. Reeds Brakel schreef in zijnen tijd: de bestrijding tot atheïstery is eene gemeener kwelling der geloovigen, dan men wel denkt, bijzonder in degenen, die schrandere van verstand zijn. Hoe veel meer reden is er dan niet om te onderstellen, dat genoemde bestrijding onzes tijds veelvuldig gevonden wordt, naardien het atheïsme heel den geestelijken dampkring om ons heen begint te doortrekken!

Wat bijzonder voor deze verzoeking vatbaar maakt, worde voor alles aangewezen. Soms brengt God ons in deze verzoeking tot straffe er voor, dat men niet genoeg gezet was op Zijne gemeenschap, zich niet beijverde om in Zijne kennis toe te nemen, of door toegeven aan zondige begeerlijkheden in de gemeenschap met Hem stoornis bracht. Het kan ook zijn, dat men in deze verzoeking komt, enkel omdat men nagelaten heeft te bidden, dat God ons niet in verzoeking leiden zou. Meestal ontstaat de vatbaarheid voor deze verzoeking in dagen van ellende, als men zijne gebeden om verlossing niet verhoord ziet, en spijt er van dat men zoo ernstig heeft gebeden. Of als men, vergeten dat God slechts door zichzelf te begrijpen is, zich inspant om

Zijn bestaan, of Zijn wezen en doen, te verklaren, en op ondoordringbare duisternissen stuit. Ook vergete men niet, dat het lezen van ongelovige geschriften, ja, reeds de kennismaking van de twijfelingen der Godsvruchtigen, ons geloof zou kunnen schokken. De aard van den mensch is sedert den val tot het grofste ongeloof geneigd, en weinig is er slechts noodig, om onzen ongelovigen aard in werking te doen treden.

Toch komt het bij den wedergeborenen nooit verder dan tot twijfelen; het geloof geeft zich nooit gewonnen. Tot loochening van God komt het bij den wedergeborenen nooit. Hij blijft ten einde toe arbeiden om zich aan zijne twijfelingen te onttrekken. Nooit legt hij er zich koelzinnig bij neder, en zegt hij met den onherboren twijfelaar: ik laat het in het midden of God bestaat; want het antwoord op deze vraag is hier op aarde toch niet te vinden. Ook lijdt de wedergeborene onder zijne twijfelingen nameloos smart. Het ongeloof sluit zich bij hem niet, gelijk bij den onherborenen, samen met zijn aard; ware dit het geval dan zou Hij, gelijk deze, onder zijn ongeloof betrekkelijk gelukkig kunnen zijn. Omdat het echter tegen zijne nieuwe natuur strijdt, wordt hem het ongeloof eene bron van lijden. Met zijn geloof daalt alles wat in hem is van zijn peil nederwaarts: zijn geluk en zijne kracht; de geloovige is zonder zijn God zelfs als mensch niets. Welk oog kon ooit het licht, welke stroom ooit zijne bron, welk kind ooit zijn vader missen? God is het leven der zijnen; daarom zijn zij, als zij de gemeenschap met Hem missen, als een, wien het aan licht en voedsel ontbreekt, zoodat hij in bezwijming dreigt te vallen. Werkelijk zou hij ook bezwijken, traden er nu en dan geene tusschenpozen in, waarin het geloof over den twijfel zegevierde, te meer, naardien de bange staat van twijfelmoedigheid lang aanhouden kan, en zelfs de geringste aanleiding veeltijds voldoende is om er den mensch weder in te doen terugvallen.

Nu is het opmerkelijk dat het hart zelf den mensch nooit aan het twijfelen brengt. Dit geldt zelfs van den atheïst: deze mag tot zijn hart zeggen: er is geen God; zijn hart zelf zegt hem dit nooit.

Laat dan, met twijfelingen bestormde broeder! uw hart eens spreken; hier is de stem des harten de stem van God.

In het hart van den natuurlijken mensch is geen hooger verlangen dan naar de goederen dezer wereld; maar in uw hart, is het eeuwige ontwaakt. Gij ziet verlangend uit naar een, die machtiger is dan de wereld, en uwen voet het steunpunt aanbiedt, dat u in den alles meeslependen stroom des levens stand houden doet. Gij voelt een drang in u naar toewijding van u zelve aan een wezen, dat om zijns zelfs wil waardig is door alle schepsel boven alles te zijn bemind. Gij voelt u aangegrepen door angst voor den afgrond des doods, die voor uwe voeten gaapt, en vraagt naar den Onsterfelijke, wiens adem den mensch uit den dood heyleven doet. Gij verlangt naar Eenem, die het leven waarde bijzet, door het een doel te geven, dat het van een doelloos voortstapen des bestaans, tot een leven verheft, dat weet waarom het er is, en in gelijke mate bevredigd wordt, als het zijn doel nadert. Een ledig is er in uw binnenste, zoo wijd, zoo diep, dat een God alleen het vervullen kan. Het geschapene antwoordt niet op uwe vragen; uw lijden voelt het niet; het biedt u geen droppel water tot lessching van uwen dorst. Heel de wereld is u zonder God een pijnigend raadsel, een doelloos verschijnsel, eene wereld, waarin gij zelf het grootste vraagteken zijt. Zonder God gevoelt gij u als een schipbreukeling, die op eene onbekende kust geworpen is.

Is dat nu alles leugen in u, en — ligt de waarheid bij hen, die tot leus hebben: toegegeven, toegedronken, morgen zijn wij toch des doods. En blijft er niets over dan de hoop dat er eens een einde komen zal aan het doelloos worden en vergaan van thans?

Zoo ja, dan moet gezegd, dat het dier verstandiger is dan wij. Het dier toch vraagt niet meer dan de natuur het aanbiedt. Het vraagt niet naar licht en troost, het kent geene hoop, het legt zich neder om te sterven en verlangt niet om uit den dood op te staan; het weet van geen God en dorst naar geen God. Laat het dier dan onze leermeester zijn. Van vooruitgang en ontwikkeling dan geene sprake meer; achteruit, naar het dier terug, zij dan onze leuze; zijn niet de dwaasheid en de ellende begonnen met de verheffing van het dierlijk tot het menschelijk standpunt?

Maar zijn de hoogere behoeften, die in ons om vervulling schreien, recht en goed, dan moet er een God zijn om ze te vervullen. Wie dit ontken moet er toe komen om te erkennen dat de mensch de grootste fout der natuur is. Zij zou dan behoeften in ons verwekt hebben, die

zij niet bevredigen kan, terwijl deze niet onbevredigd kunnen blijven, of wij zijn rampzalig. Noem dan den mensch niet langer het pronkstuk, maar de misrekening der Schepping. Waar echter vinden wij in heel de Schepping behoeften ingeschapen zonder vervulling er tegenover? Aan de maag beantwoordt de spijs, aan het oog het licht. Hoe zou God dan de eisch mijns harten zijn als Hij er niet was? De natuur kan mij niet gemaakt hebben; want dan zoude er geene begeerten in mij zijn, die verre over haar henenreiken. Zoo wijst ons hart, met zijne groote behoeften, en zijne diepe armoede daar tegenover, soortgelijk naar God, als de zuigeling naar de moeder; gelijk het kind de moeder, zoo onderstelt de mensch God.

Waarlijk, om ongelooft te worden aan God moet ik beginnen om ongelooft te worden aan mijzelf.

Wij raden daarom elk, die door atheïstische twijfelingen gekweld wordt, ten sterkste aan om ernstig te bedenken wat de mensch zonder God zou zijn, tot hij levendig beseft dat met God niets minder prijsgegeven wordt dan alles. Daartoe voede hij in zich alle begeerte, die alleen in God hare vervulling vindt. Al wat in ons groot is, strekt zich onbewust naar God uit; het kleine alleen verwijdt ons van Hem. Om zich pakklaar te maken voor het ongelof, moet men zich zelf vernederen, en den mensch in zich geweld aandoen.

Wordt vervolgd.

VAN ANDEL.

GEREF. ZONDAGSSCHOOLVER.

"JACHIN."

Aan de leden en afdelingen van bovengenoemde Zondagsschoolvereniging, alsook aan de bij haar aangeslotene corporaties en verdere belangstellenden, meldt ondergeteekende bij dezen:

a. dat de algemeene vergadering dit jaar D. V. zal gehouden worden te Hilversum;

b. dat over den datum alsnog van gedachten wordt gewisseld door de leden van het Hoofdbestuur, doch dat deze wellicht 23 of 30 Juli zijn zal;

c. dat samenvergaderen met "Filippus" dezen keer niet mogelijk is, wijl ons Gereformeerd Traktaatgenootschap besloot, dezen zomer geen algemeene vergadering te houden;

d. dat het rapport van de ten vorigen jare te Nijkerk benoemde Commissie D. V. tegelijk met de agenda voor de jaarvergadering den leden enz wordt toegezonden, opdat zij zich vooraf eenigszins op de hoogte stellen en de conclusies overwegen kunnen;

e. dat voorstellen en vraagpunten, die men op de algem. vergad. behandeld wenscht te zien, voor 20 Juni worden ingewacht aan 't adres van den eersten Secretaris, Wijtenbachstr. 62 te Amsterdam;

f. dat het Hoofdbestuur zich voorstelt, de zaken, waarover het onderzoek der onder d genoemde Commissie zich uitstrekte, achtereen te volgen onder de aandacht der leden te brengen, weshalve het nu reeds de opdracht gaf tot het houden van een tweetal referaten, die daarmede verband houden. Voorts doet ondergeteekende een beroep op de welwillendheid van de leden en afdelingen. Bijzondere omstandigheden zijn oorzaak geweest, dat dit bericht eerst nu aan de Bazuin wordt gezonden, zoodat de termijn tot inzending van vragen en voorstellen wat korter moet worden gesteld, dan anders pleegt te geschieden. Men zij zoo vriendelijk, zich voor ditmaal daarin te schikken.

Met heilbede,

de eerste Secret. v. "Jachin"

Amsterdam, P. ORANJE.

22 Mei 1902.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Het overige nu van de geschiedenissen der schrapping van art. 194 der Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden, kunt gij vinden in geschriften en artikelen van Dag- en Weekbladen, uit de laatste dertig jaren. Vooral echter raad ik u aan het voortreffelijke boek van den heer J. Kuiper, hoofd der Christelijke School te Schraard, en Schrijver van het beroemde werk, "de Geschiedenis van het godsdienstig en kerkelijk leven des Nederlandschen Volks," over de Geschiedenis van het Christelijk onderwijs.

Bij de jongste Grondwetsherziening heeft het vermaarde artikel een ander cijfer gekregen, en een zoodanige wijziging, dat subsidie uit 's Lands kas aan bijzondere Scholen nu niet meer in strijd met de Grondwet is, en wijziging van de wet op het lager onderwijs, ten behoeve der bijzondere School, mogelijk is gebleken. Voor het overige bestaat dit artikel nog gezond en frisch. En art. 168? Ook dat art. heeft een ander cijfer gekregen, maar de inhoud is onveranderd gebleven. Toen de Grondwetsherziening aan de orde kwam, was men, in de Kamer, het er vrijwel over eens, dat men er niet aan tornen moest. Dit juffertje is zeer preutsch. Een enkel kritisch knipogje is voor haar gevoel reeds diep onzedelijk.

Ik herinner mij nog goed dat, toen Vader Brummelkamp mij het heuglijk

nieuws, de schrapping van art. 194, mededeelde, ik hem feliciteerde en zeide: dat is mooi! Had de goede man het gezien dan zou hij zeker, op dat oogenblik, iets spotachtigs in mijn oog en om mijn mond opgemerkt hebben.

Maar Brummelkamp onderstelde, bij zijne medemenschen en mede-Christenen, nooit het kwade, doch steeds het goede.

Ik herinner mij niet, in de kerkelijke wereld, ooit een man ontmoet te hebben, zoo weinig achterdochtig, kwaaddenkend en wantrouwend, als deze man. Bittere ervaringen zijn hem dan ook niet gespaard. Maar hij bleef de opgeruimde, de idealiserende Christen. En toen Groen van Prinsterer reeds verklaard had, dat art. 194 een vernageld kanon was, m. a. w. dat men met den eisch tot schrapping van dit artikel niet verder kon komen en in staatkundige kringen hem had losgelaten, werd Brummelkamp niettemin een der oprichters van den Christelijk-historischen kiezersbond *Marnix*, die optrad met den eischen: *onverwijde* schrapping van art. 168 en 194 der Grondwet!

Of deze bond nog bestaat, weet ik niet. Maar zeker is het, dat men gaandeweg van de idee tot het feit is gekomen en naar den *feitelijken toestand*, andere regelingen heeft gezocht en verkregen, en meer en meer streeft naar gelijkstelling van het van Overheidswege verstrekt openbaar, neutraal onderwijs, en het bijzonder Christelijk onderwijs.

Het punt waar wij nu zijn aangekomen kent gij. Alle Scholen zullen nu moeten worden bijzondere Scholen of Overheidsscholen, al naar men het nemen en noemen wil. Alleen de Socialistischen houden nog vast aan het ideaal van ééne School voor heel de natie, een openbare, neutrale School, waar alle kinderen onderwijs zullen moeten ontvangen, om opgeleid te worden tot ongodisten en materialisten.

En toch zien ook de Socialistischen de onmogelijkheid in om, in de naaste toekomst, hun ideaal tot feit in het leven te maken en willen, voorloopig althans, het bijzonder of Christelijk onderwijs laten bestaan, met ondersteuning uit 's Lands kas, mits maar, ook in de Christelijke volkskringen, de ontevredenheid worde gevoed. Met het oog op sommige verschijnselen hebben ze daar goede hope op. Ook zij denken: laat voorshands die Christelijke Scholen, onder leiding van slecht bezoldigde onderwijzers, maar bestaan; het rijk moet ons toch blijven.

Hierin zullen ze zich stellig vergissen. Maar dat neemt niet weg, dat de toestanden ernstig worden.

De mannen die indertijd de Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs oprichtten, hebben en konden zulk een gang van zaken niet voorzien.

Rijker in gedachten en in liefde dan in systeem, dachten ze aan ééne Christelijke School op den grondslag van Gods Woord, met name op den grondslag van die grondwettigheden, die, in den tijd der Reformatie, op den voorgrond zijn getreden, en de belijders des Heeren niet verdeelden maar vereenigden. De drie groepen der Protestant: Gereformeerden, Lutherschen en Doopsgezinden, konden dus aan dezen arbeid mededoen, en alom Scholen bouwen, waarin het Evangelie-zout uit on- en bijgeloof een dierbre jeugd behoudt.

Maar ook hier had men buiten den waard gerekend.

Christelijk Nationaal, zoo begon men van zekere zijde te redeneeren, is gelijk aan Nederlandsch Hervormd. De Nederlandsche natie is niet slechts Protestantisch, maar Hervormd. De Nederlandsche Hervormde Kerk is de Nederlandsche natie. Zij is het zichtbare lichaam van Christus in dit land, en heeft de roeping de Overheid voor te lichten wat de wil van God, ons in Zijn Woord geopenbaard, ook voor het onderwijs en de volksopvoeding zegt, en hoe dat onderwijs moet strekken tot handhaving van het Christelijke in het nationale leven en dus van de Ned. Herv. Kerk. De Joden en de Christelijke secten of Scheurkerken kunnen, onder zekere voorwaarden, door de Overheid geduld worden; maar van gelijke staatkundige rechten kan of mag geen sprake zijn. Aan Joden, Roomschen, Lutherschen, Doopsgezinden en Afgescheidenen rechten toe te kennen, en ze voor de wet gelijk te stellen met de Nederlandsche Hervormde Kerk, zou zijn de leer te huldigen van de vrije kerk in den vrijen staat: het beginsel van ongelooft en revolutie, de zonde der gelijkstelling van waarheid en leugen, de noodlottige dwaling van de leer der neutraliteit, van het Christendom boven geloofsverdeeldheid, althans boven kerkverdeeldheid.

En zoo is het geschied dat de lokalen van Christelijke Scholen, des Zondags, gebruikt werden voor Evangelisatie-lokalen, liefst op plaatsen waar ééne Christelijk Afgescheidene Gereformeerde gemeente bestond. Dat jongelingen uit die gemeente niet mededingen mochten naar eene beurs voor opleiding tot Christelijk onderwijzer. Kerkhulp en Schoolhulp was te verkrijgen, doch alleen

voor de leden der Nederlandsche Hervormde Kerk.

Toen werd opgericht de Vereeniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs, die den grondslag voor de School weer belijnde in confessioneelen zin, en ook den weg ontsloot voor jongelingen uit de Afgescheiden gemeente, om tot het onderwijzersambt te komen.

Ook in de Vereeniging van C. N. S. O. begint de Confessioneele richting meer en meer zich te doen gelden. Evenwel niet in den zin van zekere Vrienden der Waarheid, maar in historischen, Gereformeerden zin, bestrijdende de valsche behoudzucht, maar ook de vermenging van ethisch en confessioneel, zoowel in de School als in de Kerk.

Dit leidde tot een tweede conflict. Beets en Chantepie de la Saussaye verlieten de vereeniging, en andere aanzienlijke mannen met hen.

En toen dit beekje van gereformeerd leven langzaam maar zeker een stroom werd, met name in de Ned. Herv. Kerk, die, in de doeleantie, duizenden meêvoerde en met de Kerkbesturen in botsing bracht, toen kwam het derde conflict. Het bestuur van C. N. S. O. kwam meer en meer in handen der Gereformeerden en, na een paar jaar strijdens en worstelens, ontstond de Vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs.

En zoo kwam de theorie der liberalen: ééne School voor geheel de natie, en de theorie der orthodoxen: voor heel de natie ééne Kerk, hoe langer hoe meer met de werkelijkheid der feiten in strijd. Maar zoo kwam dan ook, in klimmende mate, aan het licht, dat de kwestie van godsdienst en kerk de kwestie is, die alle andere kwesties, in Staat en maatschappij, beheerscht.

Ik heb dan ook menigmaal een stil vermaak als ik zie, dat niet minder dan vier partijen of richtingen zich op wijlen Mr. Groen van Prinsterer beroepen, namelijk: de georganiseerde Antirevolutionairen, de Vrije antirevolutionairen, de Christelijk-historischen à la *De Visser* en de Christelijk-historischen à la *Hoedemaker*. Wel een bewijs dat de heer Groen een veelzijdig man geweest is, en gedachten heeft uitgesproken zoo rijk aan inhoud, dat elkaar bestrijdende richtingen meenen er zich op te kunnen beroepen. Maar ook een bewijs dat in de dagen van Groen het systeem nog niet klaar lag, als een afgewerkt pak bij den kleermaker.

Zijn we nu, onder dat alles, met onze Schoolzaken vooruit of achteruitgegaan?

Vooruit natuurlijk, wonderbaar vooruit, boven bidden en denken.

En als straks ook bijzondere Gymnasia, bij de bevoegdheid om bewijzen te verleenen van toelating tot de Universiteit, ook zullen ontvangen subsidie uit 's Lands kas, en bijzondere Universiteiten in datzelfde genot zullen deelen, en aan de door haar verleende doctorale bullen burgerlijke rechtsgeldigheid zal zijn verleend, dan zal zeker uit vele harten een dankzegging opgaan, met eene betuiging der lippen: dit is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in onze oogen.

De ouderen, die de vroegere toestanden nog gekend hebben, zullen dit nog dieper gevoelen dan het geslacht, dat die vroegere toestanden alleen uit de boeken kent.

Maar zij zullen ook gevoelen dat het oorspronkelijke ideaal niet tot werkelijkheid in feiten is geworden. En — zij zullen zich verheugen met beving, wijl er ergens gezegd wordt: toen Jeschurun vet werd sloeg hij achteruit, en hij vergat den rotssteen zijns heils.

Doch de Heere is machtig om ons te bewaren, en ook in de toekomst zal Hij wel voor Zijn eigen werk zorgen.

In de School des Heeren is de roede nog niet afgeschaft, omdat onze God nooit ophoudt Zijn kinderen lief te hebben.

t.t.

W. H. GISPEN.

AD NOTAM.

I. In ons kort overzicht over "De stand van zaken" wat de opleidingskwestie betreft, van de vorige week, vatten wij op een enkel punt zóó kort samen, dat dit aanleiding tot misverstand zou kunnen geven. Want, ten slotte sprekende over die enkele provincien, waarin de Classes een meer gunstige houding tegenover 't Concept-Contract aannamen, voegden wij er drie als één geheel samen en schreven: "terwijl overigens... ook in Z.-Holland, Utrecht en Friesland nog andere Classes het duchtig wijzigden". Aldus kwam echter de prov. *Utrecht* wel wat in 't gedrang en dus in min zuiver licht. Niet omdat zij klein is, maar omdat hare Classes, die 't Concept niet wijzigden, in één adem genoemd worden met die van de beide andere prov. 't wel wijzigden. Zij staat dus in dit opzicht alleen, terwijl zelfs de jongste *Heraut* zegt, dat "de pogingen door verschillende Classes tot... wijziging aangevend... door haar veleer zijn aangemoedigd"... Intusschen moet tot eer van de Classis Breukelen gezegd, dat zij de aanneming van 't Concept slechts "wenscht zoo dit met eenige eenparigheid kan geschieden".... Nu, daarnaar ziet het er alsnog niet uit!

II. Vooral niet als de *Heraut* voortgaat met hare wijze van debatteeren. Heb ik voor mijn persoon reden van dankbaarheid verkregen; wat ze met Prof. Lindeboom doet, kan mijn instemming niet verwerven en leidt niet tot "verduidelijking" en "toenadering". Maar evenmin voert tot recht verstand hare rekening over de "vermeerdering van uitgaven" bij uitvoering van 't Concept-Contract. Volgens die eigenaardige berekening mogen de Kerken er wel begerig naar zijn. Immers, zij zullen "jaarlijks een kleine twintig duizend gulden uitsparen". Is 't niet om te watertanden? Hoe oppervlakkig zij daarbij echter te werk gaat, en "gefalteerd" juist hare "balans" is, toonen wij op enkele punten kort aan:

a. Zij ontkent niet, dat inderdaad, gelijk wij beweren, bij aanneming van 't Contract de Kerken voor de hoogl. f 9000 meer hebben te betalen en bovendien f 6000 college-gelden per jaar zullen derven. 't Laatste stemt ze toe en van 't eerste zegt ze zelf kol. 4 bovenaan... "dat de Kerken voortaan een hooger bedrag aan tractement hebben uit te keeren"... Maar waarom dan, *Heraut* kol. 8 mid., van onze berekening gesproken als van een "gefalteerde balans"?

b. Om echter eenigszins de juistheid dier beschuldiging te staven en de waarheid te bemantelen, herinnert zij dat de Theol. School met het Gymnasium samen "een jaarlijksche uitgave van 40000 gulden vordert". Inderdaad dat is handig. Maar, afgezien nog van 't feit, dat die *gezamenlijke* uitgaven verleden jaar (zie Curatoren-Verslag van Juli) slechts f 34000 belopen, moeten wij opmerken, dat ook (evenals vroeger toen ze voor elk doctoraat f 4000 in plaats van 5 à 6000 berekende!) dit uitgangspunt harer voorstellingen niet juist is, en wel

10. omdat ze hier geheel ten onrechte 't Gymnasium met een bedrag van 12 à 13000 gulden aan tekort er in betreft, dat immers toch, *onafhankelijk* van 't al dan niet aannemen van 't Contract, los zal gemaakt worden van de Kerken naar 't besluit der Syn. v. Gron. '99, om geheel andere redenen, die de *Heraut* ook wel weet;

20. omdat, al betrok ze het terecht in hare rekening, dan toch moet gevraagd worden, of, waar ze kol. 4 zelf de kosten voor de Vrije Univ. uit dezelfde beurs in den kring der Kerken laat komen, het tegenovergestelde niet dwaas is ten bate der berekening met het tekort van 't Gymnasium te doen? Of meent de *Her.* soms dat de Hervormden 't over zullen nemen?

Inderdaad, hare berekening is, naar hare eigene redeneeringen beoordeeld, toch reeds al te gek. En daarom genoeg erover!

III. Herhaaldelijk drongen wij er op aan (zie *Bazuin* 19 en 20) dat de *Heraut*, in plaats van over bijzaken en berekeningen veel te redeneeren, "neerst eens open haar gevoelen uitspreke over de hoofdgedachte van *Conclusie II der Utrechtsche Vergadering*: eenheid van opleiding, waarbij 't recht en de vrijheid der Kerken volkomen wordt gehandhaafd," naar de Verklaring etc. van al de Hoogleeraren van de Theol. School in 1901.

Tot dusverre kwam daarvan echter nog niets. Ik betreur dit, wijl komende week reeds een partic. Synode, die van Zeeland, naar ik meen, zal besluiten en op 11 Juni ten minste nog drie andere. Voor eerstgenoemde is zij dus reeds te laat; voor de andere komt een mogelijk woord van repliek onzerzijds zeker te laat.

Toch nemen wij dankbaar nota van hare reeds voor 14 dagen gegeven toezegging, dat zij tot de bespreking zal overgaan. 't Is echter te hopen, dat het haar dan niet zoo zal gaan als in 1899 met betrekking tot het voorstel van Dr. Bavinck. Ook toen zou zij er principieel op ingaan. Doch, zij werd toen "gepikkeld", liet het dus na, en er kwam niets van de zaak op de Generale Synode van Groningen. Moge dit thans niet zoo zijn!

Maar bovendien: In haar jongste nummer verklaart ze zich reeds bereid "volmacht door de Vrije Universiteit te doen verleenen om die wijzigingen in 't Concept-Contract aan te brengen, die de Generale Synode zal noodig achten, mits — daardoor principieel in 't Contract geen verandering wordt gebracht." Stent ons 't eerste mede dankbaar, het tweede, de reserve, vervult ons met vrees. Wij zeggen dit bij voorbaat. Waarom? Omdat daarin ééne aanwijzing schuilt, dat wij het dan niet eens worden. Uit alles toch blijkt zonnelkaar dat de Universiteit bijv. wil vasthouden aan 't stelsel van benoeming van hoogleeraren bij beurten, nu eens door haar, dan eens door de Kerken. Maar dat zou in strijd zijn met de *Verklaring van al de Hoogl. der Theol.* in 1901, die dezen eisch, als voorwaarde zonder welke niet, stelt: "De Geref. Kerken mogen met niet minder tevreden zijn, dan dat bij haar berust de benoeming, salariering, schorsing en ontslag van de Hoogleeraren in de Godgeleerdheid." Zoo alléén blijven de Kerken vrij, handhaven zij haar recht en hare souvereiniteit inzake de opleiding tot den dienst des Woords; zóó slechts behouden zij "de School der Kerken."

't Is daarom dat wij voor ons niet anders kunnen en mogen dan met de handhaving van dit beginsel te staan of te vallen — om der Kerken wil.

Ook op het alleen onteekenen van de Formulieren v. E. door de hoogleeraren der School, en den eisch van een Contract voor een zeker aantal jaren gesloten, dat slechts op voorstel van eenige Kerkelijke Vergadering kan gewijzigd, blijven wij met de Utrechtsche Vergadering staan.

Dat de particuliere Synodes deze punten als onafwijzbare voorwaarden tot verkrijging van eenheid zullen voorstellen — is onze ernstige bede om de rust, den vrede en 't heil der Kerken, ook voor de toekomst. *Laat*, zoo roepen wij nogmaals met Dr. Bavinck in '99, de benoemingen etc. van de Professoren in de Theologie aan de Kerken over en gy hebt de eischen van het heden erkend en de rechten der toekomst gehandhaafd!

NOORDTJLI.

Ingezonden.

DE OPLEIDING.

Er wordt van zekere zijde aangeraden tot éénheid van opleiding te komen, en gezegd dat dit ook veilig geschieden kan, aangezien der Kerken het zeggenschap is gewaarborgd door de bepaling in de Concept-acte, dat de Generale Synode beslist en dat van die beslissing geen hooger beroep is. Daarin zou dan voor de Kerken een waarborg zijn gelegen als zij gevolg geven aan de idee van éénheid van opleiding. Maar dit is toch zeer onwaarschijnlijk.

Eene denkwijze of begeerte, of een werkplan, dat in de Kerken in de minderheid is, kan eventueel in de Synode heel goed over eene meerderheid beschikken, en omgekeerd. Dat hangt in den middellijken weg bijna geheel af van de verkiezing der deputaten voor de Synode, en van de zelfstandigheid der deputaten, om pal te staan bij een goed en wel overwogen, vastgesteld en toevertrouwd mandaat.

Het feit is in de geschiedenis der Kerk toch niet van gisteren, dat eene Synode niet besluit overeenkomstig een gevoelen, dat in de Kerken toch dat der meerderheid is.

Er kunnen velen in de Kerken éénheid van opleiding willen, natuurlijk; velen, die uit Christelijk oogpunt geen prioriteit van Kampen of Amsterdam in het geding willen hebben; die echter de beslissing van de Algemeene Synode, ten opzichte van ingrijpende vraagstukken en intieme belangen niet gerust kunnen afwachten op grond daarvan, dat de Kerken in de Synode tegenwoordig zijn.

Er is reden voor de vrees, dat de uitkomst aan deze verwachting niet zal beantwoorden.

Ook moet niet uit het oog worden verloren de meer en meer toenemende uiting, dat het eenvoudig, oprecht en praktisch geloof in de Kerken reeds meer dan genoeg overvleugeld werd door schoolse geleerdheid. Vandaar de aarzeling, de tegenzin om de eenvoudige, hoewel beproefde wijze van opleiding tot harder en leeraar vaarwel te zeggen voor de hooge verwachtingen van universitair onderwijs in de godgeleerdheid.

De algemeene overtuiging is er bij lange na niet, dat de Kerken daardoor gebaat zullen zijn, wat het geestelijk leven betreft.

En zeker, het gemis van die bate kan nooit ooit nimmer door universitair onderwijs worden vergoed.

Als de voorstellers van de Concept-acte ook dién kant eens hadden uitgezien; als zij het eeuwig heil der zielen, zij het ook schijnbaar, niet hadden ondergeschikt gemaakt aan de belangen van facultatieve wetenschap, dan zou voorzeker nu geen zoodanige strijd zijn uitgelokt in de Kerken, die nog lang niet innerlijk één zijn. Waarom moet nu óók nog, met of zonder veel concessies en pletiet, de opleiding tot harder en leeraar geforceerd in eene richting gaan, die waarschijnlijk nooit de richting zijn zal waar de heilbegeerigen heil van verwachten, óók niet al beslist eene Synode dat het zoo zijn zal?

AURELIUS.

Hooggeachte Redacteur!

Beleefd verzoek ook ik een kleine ruimte in de *Bazuin*, om, naar aanleiding van de aanhangige kwestie der opleiding, als eenvoudig lid ook mijne gedachte uit te spreken.

Wat toch is de oorzaak, waarom men ééne opleiding wil? Hierop antwoordt men: omdat tweeërlei opleiding zoo schadelijk en scheidend werkt, ook in de Gemeente.

Maar wat is dan de oorzaak, dat tweeërlei opleiding die vrucht oplevert? Mij dunkt, Hooggeachte Redacteur, om hierop een antwoord te vinden zullen wij moeten teruggaan en bezien het zaaiel dat gezaaid is, welks vrucht men nu reeds maait. Wat toch was het geval? Niet de Gemeenten beseften het groote onderscheid der opleiding (als dat er ten minste bestaat); maar is dit niet van hooger hand ingeblazen? In gesprek en op papier is sinds jaren gesproken en zijn uitdrukkingen gebezigd, ten doel hebbende om de ééne School in den hoek te duwen als onwetenschappelijk, noodhulp, enz.; en als gevolg daarvan misgunden de kweekelingen der ééne School een zekeren titel aan de kweekelingen der andere. Is het nu wonder dat dit zaaiel opgaat en vrucht draagt, zoodat de een koeler jegens die School wordt en de ander des te meer zich aan haar verbonden gevoelt?

Men wil het beding niet schenden, zegt men; maar toch wel middelen ter hand nemen, welker vrucht men als reden neemt om de Theol. School te doen verdwijnen, in welken vorm dan ook. Is dit broedertrouw? Wordt hierdoor het vertrouwen gesterkt?

Had men, in plaats hiervan, toen reeds in beoefening gebracht Filip. 2: 1-4, waarop Prof. Noordtjz onlangs ons wees — voor veel was men bewaard gebleven, in liefde werkte men dan naast elkaar, droeg elkanders lasten, en zoo werd Gods Wet vervuld.

Doch wat nu, de afloop van deze geschiedenis ook zij, de School van al de Kerken, zoowel B als A, mag de dupe van deze historie niet worden, dat geschenk des Heeren aan Zijne Kerk, waarop men als mannen-broeders in '92 elkander de hand der trouw gaf, dat het zoo zijn en blijven de eigen School der gezamenlijke Kerken, onder welke voorwaarde ook de Vereeniging is gesloten; ja zelfs zoo zeer, dat onze Ew. Ds. Littooy zeide, dat het als een paal boven water stond. Doch hoe vaak is het nu al bep oeld om dien paal onder water te krigen? Toen is besloten: het volle zeggenschap geheel en alsluitend bij de Kerken, aan welke zij behoort; nu zal dat half gegeven worden aan eene vereeniging. Heeft niet al die jaren de School geleden onder deze Operatie? Als men zoo doorgaat zal

zij aan bloedarmoede moeten sterven. Is dat de School handhaven en bevestigen? Is dat trouw aan het beding van '92?

U, Eerw. Redacteur! hartelijk dankzeggend voor de plaatsing, hopen en bidden wij dat de Heere de Classen, Provinciale en Generale Synoden leidde door Zijn H. Geest. En beware onze God de Synode voor zoodanige stappen, waardoor de stok „Liefelijkheid en Samenbidding” zoude verbroken worden.

A. RIETBERG.

Kampen, 8/5, '02.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:

H. P. M. DE WALLE,
ber. pred. te Scharnegoutum,
EN
A. KOOISTRA.

Koudum, 22 Mei '02.
Huw. voltrekk. 5 Juni.
Receptie te Koudum 4 Juni.
Volstrekt eenige kennisgeving.

Ondertrouwd:

APPOLONIUS GERHARDUS
DE WAAL
EN
PIERKJE RODENHUIS.
KAMPEN, 27 Mei 1902.
SNEEK,

De ondergeteekenden betuigen, mede namens hunne Kinderen en Kleinkinderen, hunnen hartelijken **dank** voor de vele erkentelijke bewijzen, ondervonden bij het gedenken van hun 35-jarig Huwelijk. Bovenal Gode de eere

J. WOUDA.
M. JONGSMA

ORANJEWOUD, HEERENVEEN,
19 Mei 1902.

Voor de vele blijken van belangstelling, bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader ondervonden, onzen hartelijken **DANK**.

M. WIERSUM—MUDA.
F. WIERSUM—WIERSUM.
J. WIERSUM.

LOPPERSUM,
22 Mei 1902.

Voor de zeer vele en treffende bewijzen van deelneming, bij het overlijden mijner dierbare Echtgenoot ontvangen, betuigt ondergeteekende, ook namens de FAMILIE, zijn hartelijken **DANK**.

A. BRINK, v. d. M.

ZUILICHEM,
26 Mei 1902.

Zoo de Heere wil en zij leven hopen onze geliefde Ouders

Gerhardus Meppelink
EN
Gerritje van Otterloo
den 2den Juni a.s. hunne **25-jarige Echtvereniging** te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen,
Behuwd- en Kleinkinderen,
D. MEPELINK.
J. D. MEPELINK.
M. MEPELINK.

STEENWIJK.
G. MEPELINK JR.
F. MEPELINK.
M. MEPELINK.
A. MEPELINK.
D. MEPELINK.

KORVORDEN,
24 Mei 1902.

Psalm 103 : 9 (rijm.)
Zoo de Heere wil en zij leven, hopen onze geliefde Ouders

Gerrit Bax Az.
EN
Heijlena van de Put
op 3 Juni e.k. hunne **25-jarige Echtvereniging** te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen.
ZVENBERGSCH EDEK,
20 Mei 1902.

Heden overleed te 's-HEERENBROEK bij ZWOLLE, na een langdurig doch geduldig lijden, in de vaste hope des eenwigen levens, onze teer beminde Dochter

STIJNTJE,

diep betreurd door haar man, ook niet minder door ons zoo diep geschokt ouderhart; doch wij hopen Gode te zwijgen.

ALB. GUNNINK,
M. GUNNINK—
VAN IJTERSUM.

KEULVOET bij KAMPEN,
17 Mei 1902.

Tot onzen spijt, wogens verzuim van een tusschenpersoon, eerst heden geplaatst.

Na eene kortstondige ongesteldheid is hedenmiddag, in de hope des eenwigen levens, overleden onze zeer beminde Broeder

Tijbbe Gosses de Boer,
in den ouderdom van bijna 76 jaren.
Mede namens de Familie,
B. G. DE BOER.
DRACHTEN,
7 Mei 1902.

Heden ontsliep zacht en kalm en met blijdschap in zijn Heere en Heiland onze onvergetelijke Echtgenoot en Vader

G. J. HARSEVOORT,
in den ouderdom van bijna 66 jaren. De hoop op een zalig wederzien troost ons in onze diepe smart.
WED. G. J. HARSEVOORT—
WELLEWEED
en Kinderen.
COLLENDORP,
AMBT-HARDENBERG,
17 Mei 1902.

13 Mei j.l. is onze geliefde Moeder

A. v. d. POL,
WED. G. C. RENES,
in den ouderdom van 84 jaren, ingegaan in de rust, die er overblijft voor al het volk van God.
Uit aller naam,
J. RENES.
LEERSUM,
22/5/02.

Heden overleed, na een lijden van eenige weken, onze geliefde Echtgenoot en zorgdragende Moeder

Maria Eldrenkamp,
in den ouderdom van ruim 74 jaar.
Het vertrouwen, dat zij ingegaan is in de rust, die er overblijft voor het volk van God, lenigt onze droefheid.
D. NOORDHOF
en Kinderen.
ADUARD,
22 Mei 1902

De Gereformeerde Kerk te Andel werd heden gevoelig getroffen door het overlijden van een harer Onderlingen, den geliefden en algemeen geachten Broeder

Huibert Crielaard,
in den ouderdom van 78 jaren. Met allen ijver en toewijding heeft hij de Gemeente, van hare stichting af, gediend, al spoedig in het ambt, eerst een 30-tal jaren als diaken, daarna 14 jaren als ouderling.
Voor ons is zijn heengaan verlies, maar hem bracht het heerlijke winst. „Ik ga naar 's Vaders huis” was zijn blijmoedige betuiging voor zijn sterven.
Blijve de Heere met zijne Gemeente, ook waar zijne dienst-knechten heengaan. Trooste Hij de bedroefde Kinderen met de vertroosting van Zijner genade
Namens den Kerkeraad,
A. P. LANTING, Pres.
H. v. WIJGERDEN, Scriba.
ANDEL,
25 Mei '02.

Bede om hulp.

In de nabijheid van OPEUSDEN is voor enkele dagen het schip van Schipper **GERRIT HUISMAN** van KAMPEN, geladen met steen, op een blinde krib gestooten en binnen enkele oogeblikken gezonken. De opvarenden, man, vrouw en zes kinderen (de zevende wordt binnenkort verwacht), zijn wel allen gered, maar de inboedel is, evenals het schip, geheel en al verloren geraakt. Daar staan ze nu, zonder broodwinning en zelfs van de allernoodigste dingen ontbloot. Vrijmoedig vragen ondergeteekenden voor dit zwaar bezochte gezin eenige ondersteuning om het weer aan den gang te helpen, en verklaren zich gaarne bereid elke gave in ontvangst te nemen en te verantwoorden.

Moge dit beroep op uwe Christelijke milddadigheid niet vruchteloos wezen.

M. NOORDTJII, Prof. Th. Sch. KAMPEN.
J. G. v. d. HOOGT, Manufacturier. id.
K. VAN GELDER, Tailleur. id.
G. ELZENGA, Geref. Pred. id.
L. KUIPER, » » HOOGVEEN.
G. WIELENGA, » » DELFT.
L. G. GORIS, » » ZEVENBERGEN.
W. H. GISPEN, » » AMSTERDAM.

„Vereen tot Chr. Liefdadigheid”

JONGEDOCHTERS

van beslist Chr. beginselen, die lust hebben als

Verpleegster

in het Idiotten gesticht „BETHESDA” werkzaam te zijn, gelieven zich ten spoedigste aan te melden bij

W. K. H. MAGENDANS, Dir.
WAGENBORG, 21-5-'02.

Voor het Huis van Ouden van Dagen van de Gereformeerde Kerk te AMSTERDAM wordt een

ECHTPAAR

als **Vader en Moeder** gevraagd, leden der Gereformeerde Kerk, zonder kinderen tot hunne verzorging en niet boven den leeftijd van **50 jaar**. Aan deze betrekking is een **salaris van f 350,— per jaar** verbonden, benevens **vrije inwoning**. Aanbiedingen worden ingewacht voor **10 Juni a.s.** bij den Secretaris van het Bestuur J. B. BLANKENBERG, 1e Helmersstraat 87 AMSTERDAM.

DIENSTBODE.

Tegen **Aug.** gevraagd in een burgerz. zin eene

FLINKE DIENSTBODE.
Loon 85 à 90 gulden. Adrs. Mej. SMILDE, UTRECHT, Zadelstraat 18.

's-Heerenloo bij Ermelo.
Gevraagd, wegens huwelijk der tegenwoordige, tegen **1 Aug.** eene **flinke**

KEUKENMEID.

Zich in persoon of met franco brieven aan te melden bij de Directrice Mej. J. S. MONTAGNE.

De verzekerden bij „The Scottish National Key Registry and Assurance Association Limited” ontvangen **gratis eene reispolis** ten bedrage van

f 1200

in geval van overlijden, en gedurende **tien weken** eene uitkeering van **f 12 per week**, ingeval van tijdelijke ongeschiktheid tot werken, hun overkomen door een ongeluk op reis. Prospectus wordt op aanvraag onmiddellijk toegezonden door de Directie voor Nederland, Sarphatipark 135, AMSTERDAM.

BERGERAC TINTO.

(W. Avondmaalwijn) Prijs per fl. f 0.85.
Bestelling van een ANKER franco.

Voor zwakken en genezenden, lijders aan bloedarmoede en zenuwoverspanning

voor lijders aan borstverzwakking.
Borstcruidenwijn de Haas.
Overal verkrijgbaar. DE VLIJT, VOORSCHOTEN.

Best adres voor Orgels

van de eenvoudigste tot de meest luxe soorten, in stijl en houtsoort naar verkiezing. **Vraag Catalogus.**

BREEBAART'S

Orgelhandel,
DAMRAK 22, AMSTERDAM.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Een woord van klacht

over den Kerkelijken toestand naar aanleiding van het gevaar voor de Theologische School.

Open brief aan „een lid der Geref. Kerk,” schrijver van „mag dat?” in de Bazuin N°. 15

DOOR

P. GLAS

te Krabbendam.

Ten voordeele van de Eigen Inrichting van de Geref. Kerken.

10 cent.

25 Ex. à 8 ct., 50 Ex. à 7½ ct., 100 Ex. à 6 ct.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Opgaven van **nieuwe leerlingen** te zenden aan den ondergeteekende, die gaarne alle gewenschte inlichtingen verstrekt. Binnen enkele dagen verschijnt het **nieuwe programma**, dat op aanvraag **franco** wordt toegezonden.

Johs. KAPTELJN, W. r.

Kampen, Vloedijk 14.

Bij ZALSMAN te Kampen zijn nog eenige Ex. voorhanden van het beroemde boek, getiteld:

GEDENKSCHRIFT

der Christelijk Gereformeerde Kerk

BIJ VIJFTIG-JARIG JUBILEE,

14 October 1884.

DOOR

S. VAN VELZEN.

De prijs was tot nog toe **twee gulden**; de nog voorradige Ex. zijn nu voor **één gulden** verkrijgbaar, **franco** per post 10 cent meer. Men zende postwissel of bestelle bij zijn gewonen Boekh.

Een algemeen geroemde handleiding voor onderwijs en huiselijk gebruik is:

NISSEN's Practische handleiding
bij het onderwijs in de Bijbelsche Geschiedenis
door L. H. F. & k. F. GREUTZBERG.
Vijfde, herziene druk.

De 5e druk verschijnt in 10 afl. à 17½ ct. Wie voor de verschijning van afl. 4 in teekent ontvangt een stempelband gratis.

Een boek voor ieder!

Men teekene in bij zijn boekhandelaar of bij den uitgever
Nijkerk. G. F. CALLENBACH.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

OUDEURS OF GETUIGEN.

DOOR

Dr. H. BAVINCK.
100 bladz. gr. 8°. 75 cent.

Tegen toezending van dit bedrag wordt het **franco p. post** verzonden. Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeeren.
Citchen, Wollen en Molton deken en Bedtijken in alle soorten.

Linnen bedtijken in het blauw met koorden, in het rood zonder koorden.
No. 1 Het nieuwe Reclame-bed w.o. een Wollen, een Citchen, een Molton deken, voor 2 pers. 50 pd. veeeren, geen grooten, 1 tijk en een bed, peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en peluw voor f 33, en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met 50 pd. veeeren, verder ook f 38, f 40, f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o. een Wollen, Citchen en Molton deken en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2 kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bovenstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Veeeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters gratis.

Boven f 10 franco. Veeeren 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verscheen:

EEN EIGEN INRICHTING?

DOOR

A. BRUMMELKAMP.
25 cent.

Franso toezending na ontvangst van het bedrag.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan op:

Het Recht der Kerken

EN

de Vrijheid der Wetenschap.

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

45 cent.

Uitgave van ZALSMAN te KAMPEN. Na ontvangst van het bedrag wordt het **franco p. post** verzonden.

Verschenen bij K. J. ZOMER te Franeker:

KORENAREN.

5-tal Leerredenen,

DOOR

L. S. JONGSMA,

Pred. te Middelstum

Prijs 60 cents.

Franso toezending op ontvangst van postwissel.

Leesgezelschappen.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

De gemeenschap
der heiligen,

DOOR

J. van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 8°.

Prijs f 1,40, geb. f 1,50.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door Ds. F. Drost te Vlaardingen f 171.50; door den heer J. van Rijnbach te Smilde f 10; door den heer W. Post te Lollum f 104; door Ds. S. Sleeswijk Visser: uit Boleas f 31, uit Rijsoord f 3.50, samen f 34.50; door den heer L. Jaarsma te Loenen f 8.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geef. Kerk te Musselkanaal f 6; van idem te Lidsmeer f 3.96½; van idem te M. r. en f 10.31½; van idem te Edam f 2.72; van idem te Puimerend f 6.78; van idem te Monnikendam f 6.19½; van idem te Br. en W. f 2.46; van idem te Nieuwendam f 6.66½; van idem te Buksloot f 2.24; van idem te Oostzaan f 1.80; van idem te Holysloot f 1.02; van idem te Genemuiden f 6.80; van idem te Hasselt f 8.04; van idem te Kampen f 56.83; van idem te Kamperv. f 1.05; van idem te Langeslag f 2.46½; van idem te Oldemarkt f 1.81½; van idem te Rouveen f 12.50; van idem te Staphorst f 3.40; van idem te Steenwijk A f 4.66; van idem te Stad Vollenhove f 4.22; van idem te Ambt Vollenhove B f 11.16; van idem te Wilsom f 1.37½; van idem te Zijk f 2.75; van idem te Zwartsluis f 16; van idem te Zwolle f 61.80; van idem te Tiel (½ coll.) f 5.60; van idem te Vlaardingen f 10.39.

Voor het Hospitium:

Door Mvr. Mond: opbrengst van een verkocht handwerk f 25.

S. J. SEEFAT,

Hilversum.

Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.